

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ

**Ролята на омбудсмана
за защита на правата на човека
в Република България**

НАЦИОНАЛНА КАМПАНИЯ
ПОД ПАТРОНАЖА
НА ОМБУДСМАНА
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МАЯ МАНОЛОВА

Дари празник на баба и дядо

Омбудсманът

Институцията омбудсман е учредена за първи път в Швеция през 1713 г. като кралски омбудсман (при управлението на крал Карл XII), а през 1809 г. – парламентарен.

На шведски омбудсман означава „овластен с права“ – упълномощен, посредник, лице, към което се отправят оплаквания и молби.

Днес над 120 държави в света имат свой омбудсман

Прототип на съвременния омбудсман има още от дълбока древност – древен Китай 221 пр. н. е. – таен кралски инспектор, назначен лично от императора следи действията на администрацията.

Аналогия се прави и с римския трибун, който имал право да налага вето върху решения, които засягат правата на гражданите .

Европейски омбудсман

- ❑ **Европейският омбудсман** е независим орган, който следи за спазването на законово гарантираните права и свободи на гражданите от страна на институциите и органите на Европейския съюз. Разследва случаи на лоша администарция, включително злоупотреба с власт, непредоставяне на информация и дискриминация.
- ❑ Институцията на европейския омбудсман възниква през 1992 г. с Договора от Маастрихт,
- ❑ Омбудсманът осъществява дейността си въз основа на чл. 228 от Договора за функциониране на Европейския съюз.
- ❑ Европейският омбудсман няма правомощия по отношение на Съда на ЕС при изпълнение на неговите съдебни функции.
- ❑ Първият Европейски омбудсман е избран през 1995 г. - Якоб Съодерман. Никифорос Диамнадурос заема длъжността от 2003 г. до 1 октомври 2013 г.
- ❑ Настоящият омбудсман на Европейския съюз е г-жа **Емили О'Райли**.

Омбудсман на Република България

*„Народното събрание
избира омбудсман,
който се застъпва за
правата и свободите
на гражданите“*

*Конституция на Република
България*

Институцията Омбудсман в България

- ❑ Създаден 2005 г., след приемане на Закона за омбудсмана от Народното събрание
- ❑ Независим конституционен орган с мандат 5 години, избран от Народното събрание
- ❑ Омбудсмани на Република България:
 - Г-н Гиньо Ганев, 2005-2010 г.
 - Г-н Константин Пенчев, 2010-2015 г.
 - Г-жа Мая Манолова, 20.10.2015 г. -

Нормативна уредба

- Международноправна уредба на правата на човека
- Конституция на Република България
- Закон за омбудсмана – урежда правното положение, организацията и дейността на омбудсмана
- Правилник за организацията и дейността на омбудсмана – урежда:
 - Организацията и дейността на омбудсмана и неговата администрация
 - Редът за приемане и разглеждане на жалби и сигнали
 - Осъществяването на функциите на Национален превантивен механизъм
 - Извършването на проверки по инициатива на омбудсмана
 - Посредничеството и отправянето на предложения и препоръки

Структура на институцията Омбудсман

- Омбудсман на Република България
- Заместник-омбудсман на Република България
- Специализирана администрация
- Национален превантивен механизъм и основни права и свободи на човека

Консултативен конституционен съвет към омбудсмана на Република България

- Създаден Конституционен съвет към омбудсмана (ноември 2015 г.) – участват юристи в областта на конституционното право, включително бивши конституционни съдии
- Обсъжда постъпилите искания за установяване на противоконституционност на закон, с който се нарушават правата и свободите на гражданите, както и наличието на противоречива съдебна практика

Кой може да сезира омбудсмана

- ▶ физически лица, без разлика на гражданство, пол, политическа принадлежност или религиозни убеждения.
- ▶ представители на юридически лица, създадени в обществена полза, в чийто предмет на дейност е защитата на правата на човека.
- ▶ Жалбите и сигналите могат да бъдат писмени или устни, подадени лично, по пощата или по друго традиционно средство за съобщение.

- ❑ Анонимни жалби и сигнали, както и такива за нарушения, извършени преди повече от две години, не се разглеждат.
- ❑ Подаването на жалби пред омбудсмана е безплатно.
- ❑ Органите и лицата, до които се отнасят становищата, предложенията и препоръките на омбудсмана, **са длъжни** да ги разгледат в 14-дневен срок и да уведомят омбудсмана за предприетите от тях мерки.

Правомощия на омбудсмана

- Омбудсманът се застъпва с предвидените в закона средства, когато с действие или бездействие се засягат или нарушават правата и свободите на гражданите от държавните и общинските органи и техните администрации, както и от лицата, на които е възложено да предоставят обществени услуги.

В своята дейност омбудсманът е независим и се подчинява само на Конституцията, законите и ратифицираните международни договори, по които Република България е страна, като се ръководи от личната си съвест и морал

Държавните и общинските органи и техните администрации, юридическите лица и гражданите са длъжни да предоставят информация, поверена им по служба в 14-дневен срок, и да оказват съдействие на омбудсмана във връзка с жалбите и сигналите, които са изпратени до него.

Правомощия на омбудсмана

- ❑ Прави предложения и препоръки, включително за промени в нормативната уредба, за отстраняване на нарушения на правата и свободите на гражданите
- ❑ Отправя предложения до Народното събрание и Министерския съвет за ратифициране на международни актове в областта на правата на човека
- ❑ Сезира Конституционния съд с искане за произнасяне за конституционносъобразност на закон
- ❑ Сезира върховните съдилища при установяване на противоречива съдебна практика
- ❑ Специфични правомощия:
 - Защитава правата на децата
 - Национален превантивен механизъм по Факултативния протокол към Конвенцията на ООН против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание

Правомощия на омбудсмана

- Омбудсманът може да бъде сезиран от гражданин или да действа по собствена инициатива
- Сигнали и жалби от юридически лица са недопустими
- Омбудсманът действа по своя инициатива, когато констатира, че не се създават необходимите условия за защита на правата и свободите на гражданите.

Правомощия на омбудсмана

- ❑ приема и разглежда жалби и сигнали за нарушения на права и свободи от държавните и общинските органи и техните администрации, както и от лицата, на които е възложено да предоставят обществени услуги;
- ❑ прави проверки по постъпилите жалби и сигнали;
- ❑ отговаря писмено на лицето, което го е сезирало, в едномесечен срок; ако случаят изисква по-обстойна проверка, този срок е три месеца;
- ❑ отправя предложения и препоръки за възстановяване на нарушените права и свободи пред съответните органи, посредничи между административните органи и засегнатите лица за преодоляване на допуснатите нарушения и примирява позициите им
- ❑ прави предложения и препоръки за отстраняване на причините и условията, които създават предпоставки за нарушения на правата и свободите, включително предложения за промени в нормативната уредба;

Правомощия на омбудсмана

- ❑ Омбудсманът внася до 31 март всяка година ежегоден доклад за своята дейност в Народното събрание.
- ❑ Публикува тематични доклади по конкретни проблеми, например права на деца, уязвими групи, потребители:
 - Тематичен доклад от извършени проверки и оценка на състоянието, и спазването на правата на децата, настанени в социално-педагогическите интернати и възпитателните училища – интернати в Република България
 - Доклад относно проблеми на гражданите в топлоснабдяването
 - Доклад за непридружените деца бежанци
- ❑ Директен контакт с гражданите, чрез ежедневни приемни в София и ежеседмични изнесени приемни в страната

Омбудсманът – коректив на лошата администрация (1)

- Законът пряко не възлага на омбудсмана функции по противодействие на корупцията, но неговите усилия да бъде коректив на лошата администрация неизменно са свързани и с процеса на осигуряване на чиста от корупция среда за гражданите
- Лошата администрация създава непрозрачна, непредсказуема и безотчетна среда, в която са налице условия за разгръщане на корупционни практики

честс
ения,
одван

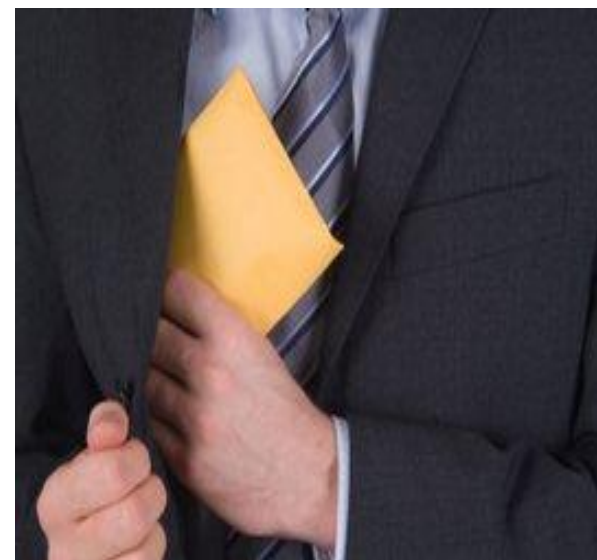
нали
бщест
редс

Омбудсманът – коректив на лошата администрация (2)

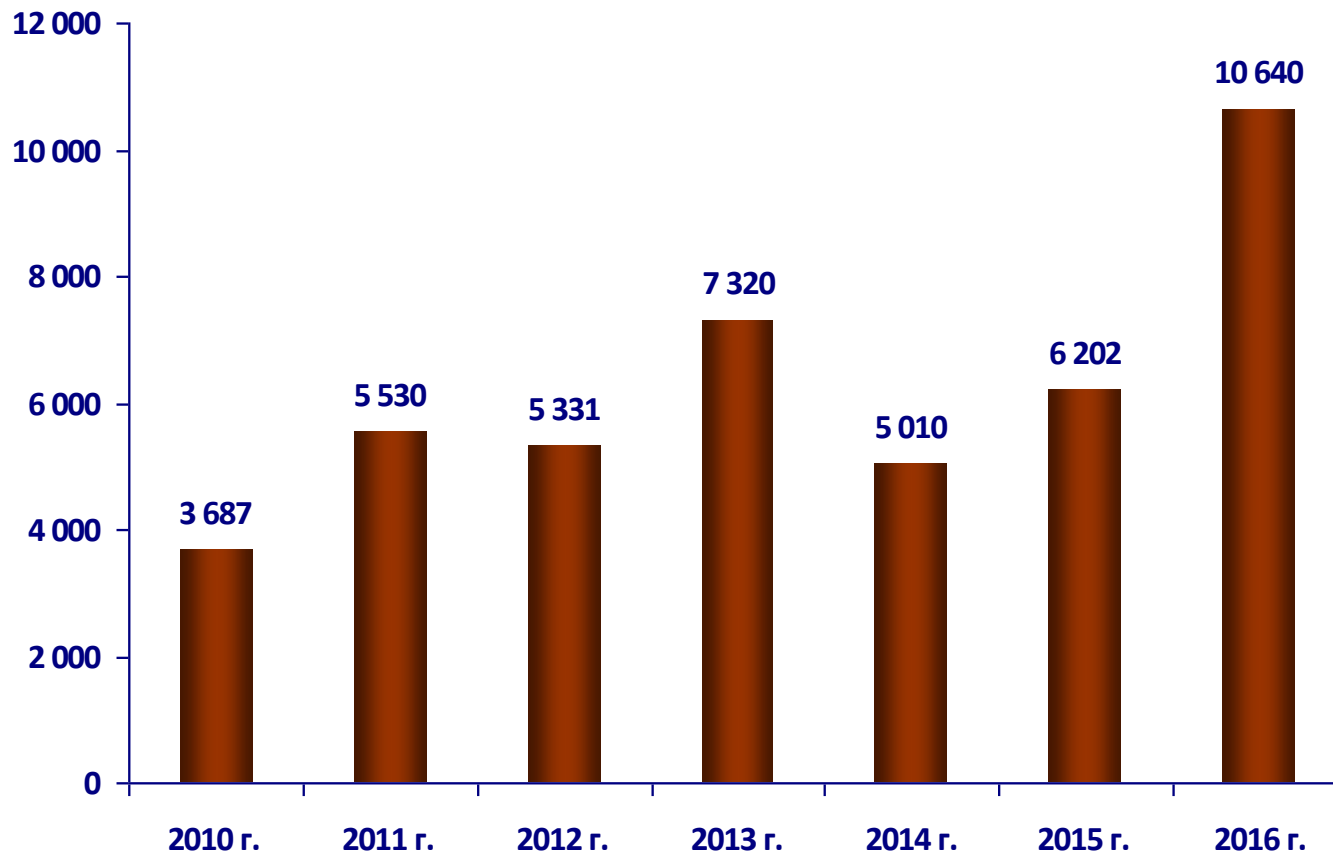
- Нарушенията на правата на гражданите причинени от корупционни практики, защото и „дребната“ и „голямата“ корупция накърняват сериозно всички категории права на човека
- Нарушенията на икономическите и социалните права често са най-видими, но не по-малко тежки са последиците от корупцията върху политическите, гражданските и културните права

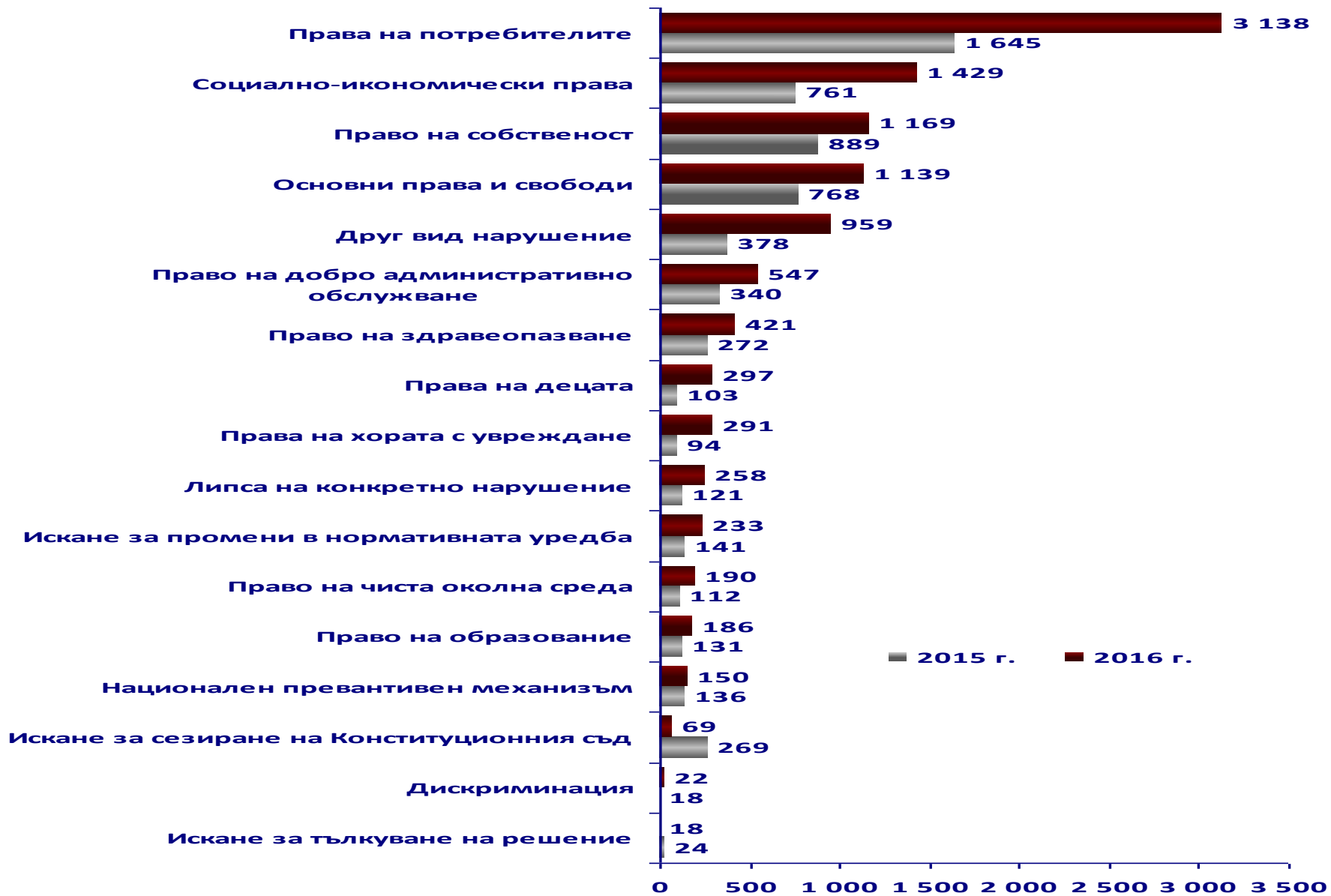

Работата на омбудсмана в цифри (2016 г.)

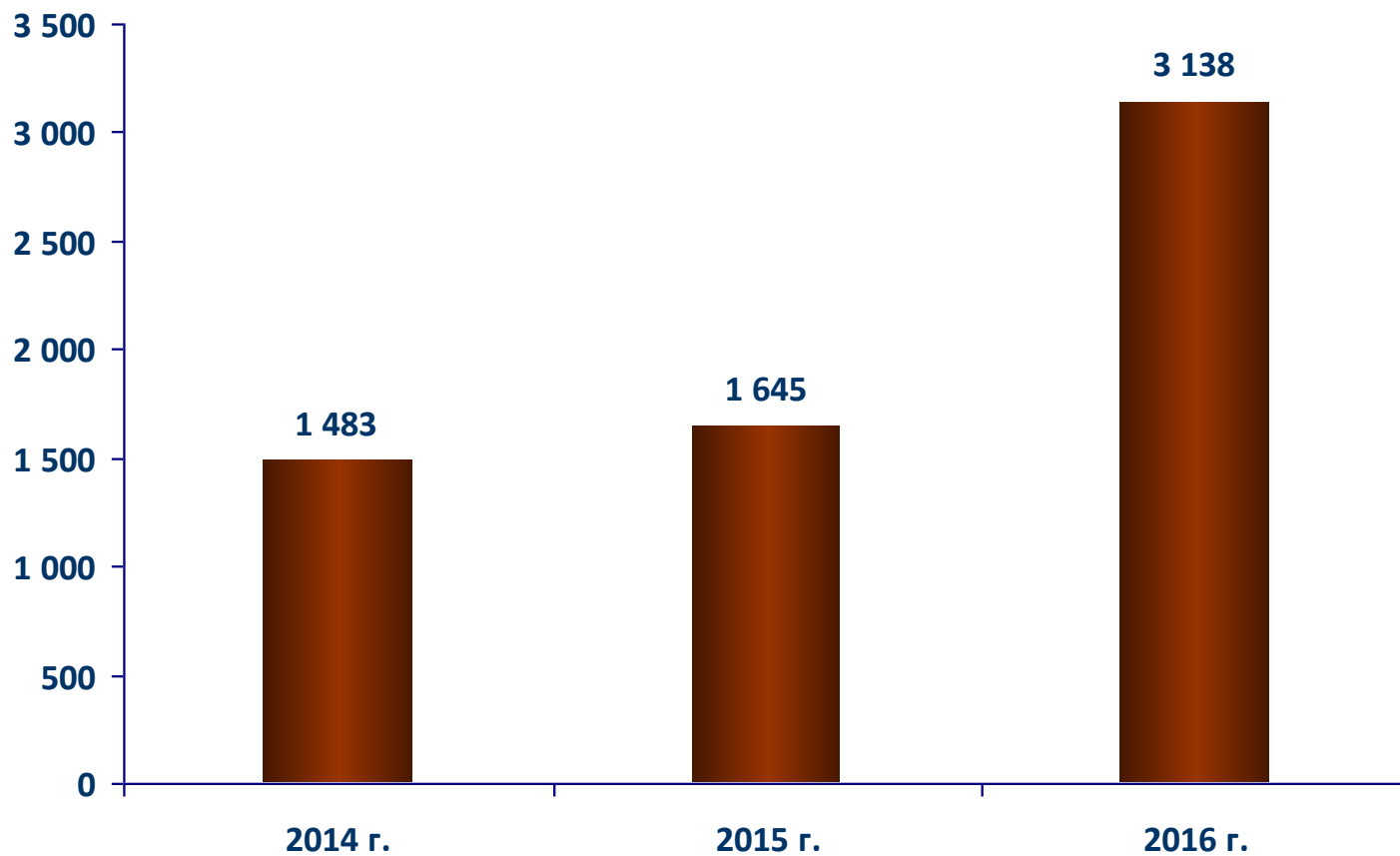
27 037	Граждани, които са потърсили помощта на омбудсмана
17362	Граждани, които са приети и консултирани в приемната
10 640	Брой жалби и сигнали, подадени до омбудсмана
3138	Жалби от потребители на обществени услуги
77	Изнесени приемни в страната и населени места, които омбудсманът е посетил
11	Законодателни инициативи
4	Сезирания на Конституционния съд

Брой на постъпилите жалби за периода 2010-2016 г.

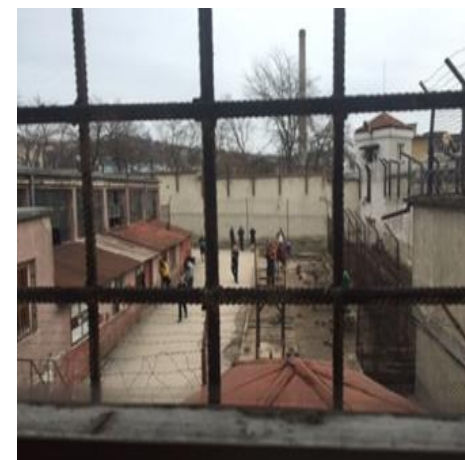
Общ брой постъпили жалби от потребители през периода 2015-2016 г.

Омбудсманът като Национален превантивен механизъм (НПМ)

- Основната роля на НПМ – противодействие на изтезанията и другите форми на жестоко, унижително и нечовешко отнасяне в местата за лишаване от свобода
- Лишаването от свобода е всяка форма на задържане в място, което лицата не могат да напуснат доброволно
 - Примери за местата за задържане: затвори, психиатрични институции, места за 24-часово задържане в полицейските управления, институции за закрила на детето, домове за възрастни, бежански центрове или центрове за задържане на имигранти
- Годишен доклад на омбудсмана като НПМ: оценка на състоянието на правата на човека в тях и препоръки към отговорните държавни институции

Защита правата на децата

- Проследяване и стимулиране на процеса на деинституционализация
- Активно участие в реформата в детското правосъдие
- Проследяване на политиките и прилагането на мерките по проблема с ранно отпадане на деца от образователната система
- Детска бедност
- Насилието над деца – на улицата, в училище, в семейството, в институциите
- Защита правата на т. нар. „самотни деца“
- Мониторинг на права на децата в институции

Защита правата на гражданите от монополите на обществени услуги

- Най-много оплаквания – срещу доставчиците на обществени услуги
- Проблемите, свързани с дейността на дружествата, с монополно или господстващо положение на пазара, все още не са решени – съществена част от тях произтичат от нормативната уредба

НАЦИОНАЛНА КАМПАНИЯ
ПОД ПАТРОНАЖА
НА ОМБУДСМАНА
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МАЯ МАНОЛОВА

Дари празник на баба и дядо

Адрес: София 1202, ул. Георг Вашингтон № 22
Тел.: 02/81-06-955; 02/980-95-10; факс: 02/81-06-963
ел. поща:
priemna@ombudsman.bg
www.ombudsman.bg

The screenshot shows the website of the Ombudsman of the Republic of Bulgaria. The header features the logo and the text "ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ". A search bar and a "подай жалба онлайн" button are visible. The navigation menu includes links for "начало", "за омбудсмана", "новини", "нормативна уредба", "добро управление", "национален превантивен механизъм", "библиотека", "екип", and "контакти".

The main content area features a news article titled "Омбудсманът Мая Манолова стартира кампанията „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“". The article text states: "Националната кампания „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“ се провежда под патронажа на омбудсмана на Република България Мая Манолова. Инициативата е насочена към традиционно най-бедните членове на обществото ни – поколенията на нашите родители, българските пенсионери." A "виж повече" link is provided.

To the right of the article is a list of frequently asked questions in a dark box:

- Какво е омбудсманът?
- Кой може да се обрща към омбудсмана?
- Как мога да се обрна към омбудсмана?
- По какви въпроси може да ни помогне омбудсманът?
- Може ли омбудсманът да отмени административен акт или съдебно решение?
- По какви въпроси омбудсманът не може да се намеси?
- ОТВОРЕНА ТЕМАТИЧНА ПРИЕМНА НА ОМБУДСМАНА МАЯ МАНОЛОВА ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ГРАЖДАНИТЕ С „ТОПЛОИКАЦИИ“

Below the article is a "Новини" section with a list of news items:

- Омбудсманът Мая Манолова стартира кампанията „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“
- Омбудсманът Мая Манолова прие детския омбудсман на Норвегия г-жа Ан Линдбоу и посланика на Кралство Швеция у нас Н. Пр. Луиз Бергхолм
- Омбудсманът Мая Манолова стартира кампанията „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“
- Заместник-омбудсманът Дяна Ковачева: Политиката за подкрепа на семейството е неефективна
- Омбудсманът посрещна делегация от Турция по проекта „Отключи богатствата“
- Омбудсманът Мая Манолова представя кампанията „Великден за всеки“
- Мая Манолова с препоръка до здравния министър Петър Москов да чуе лекарското съсловие

At the bottom right, there is a portrait of Maya Manolova. Below the news list, the text "Последни становища и искания до" is partially visible.